

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ИНСТИТУТ
за
право и правосъдие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

МОТИВИ

към законопроект на Закон за българската Адвокатура

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Адвокатската професия е израз на конституционно и законно гарантираното право на защита и правна помощ на всички граждани и организации. Освен в съда, адвокатите често съдействат на клиентите си при реализиране на сделки, търговски преобразувания, преговори и налагане на обезпечения и редица други. Адвокатът е лице, което не само познава закона, но и има нужния опит да консултира и съветва клиентите си в различни области на обществено-икономическите и гражданско-правни отношения, както и за всякакъв вид дела. Правните услуги, предлагани от адвокатите са много и разнообразни и са свързани с търсене на правилни и законни решения, целящи постигането на определен правен резултат.

През 2004 г. е приет действащият Закон за адвокатурата, който през 2006 г. е приведен в съответствие с Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз (*Обн. ДВ. бр.55 от 25 Юни 2004г., изм. ДВ. бр.43 от 20 Май 2005г., изм. ДВ. бр.79 от 4 Октомври 2005г., изм. ДВ. бр.10 от 31 Януари 2006г., изм. ДВ. бр.39 от 12 Май 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.59 от 20 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.101 от 28 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.82 от 21 Октомври 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.97 от 7 Декември 2012г., изм. ДВ. бр.32 от 22 Април 2016г., доп. ДВ. бр.110 от 29 Декември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2021г.*)

За съжаление, проблемите при прилагането на действащия Закон за адвокатурата засягат на практика всички аспекти на упражняване на адвокатската професия и не могат да бъдат разрешени чрез приемане на промени в сега действащия закон. Това е всеобщо мнение и нагласа от години в адвокатските среди. Има различни инициативи, вкл. предлагани законопроекти за Закон за адвокатурата, но не се придвижват и не са намерили съгласуване и одобрение сред заинтересованите страни. Налице са редица противоречия и противопоставяне, както и не са проучени възможности и не са взети предвид сходни европейски практики.

От 2004 г., когато е въведен в националното право действащият закон, до настоящия момент, в България настъпиха значителни структурни,

---

Проект № BG05SFOP001-3.003-0135, с наименование „Българската адвокатура – силна и обновена”, който се финансира по Оперативна програма „Добро управление“ по Процедура BG05SFOP001-3.003 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор „Граждански контрол върху реформата в съдебната система“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

геополитически, демографски и икономически промени, на които действащият закон в настоящия му вид и съдържание не може да отговори.

Последните изменения в Закона за адвокатурата (*изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2021г.*). отразиха частично необходимите промени, но не водят до реална реформа, каквато адвокатите в България очакват.

В действащия Закон за Адвокатурата има непълноти в уредбата на взаимоотношенията в самата Адвокатура, както и в уредбата на правата, на упражняващите адвокатската професия и адвокатска дейност, субекти. С времето тези законови неясноти и празноти доведоха до изкривяване на взаимоотношенията между субектите, съставляващи Адвокатурата, което на практика влезе в явно противоречие с Конституцията и прогласените от нея принципи за свобода, независимост и самоуправление на тази специфична професионална общност. Твърде малко внимание и място е отделено за правата на адвокатите, както и на взаимоотношенията на субектите, упражняващи адвокатската професия с другите участници в обществените отношения, свързани с реализацията на правосъдна дейност в България.

През 2019 – 2020г. Фондация „Институт за право и правосъдие” проведе проучване чрез фокус-групи и интервюта сред адвокати, практикуващи в съдебни райони София, Хасково, Пловдив и Кърджали. На базата на получените резултати, бе изготвен обобщен анализ (*по проект № BG05SFOP001-3.003- 0062, с наименование „Фондация „Институт за право и правосъдие“ – ефективен партньор за реформирана съдебна система“*). Изготвеният обобщен анализ ясно разкрива редица проблеми и идентифицира спешната нужда от промяна на Закона за адвокатурата. Ето само една малка част от идентифицираните нужди от публикувания анализ:

- Повишаване квалификацията на всички адвокати чрез периодични курсове и изпити за да се натрупа критична маса от качествени специалисти, които да обслужват съдебната система отговорно;
- Да се подобри подбора на кадрите в Адвокатурата: да се премахне 5 – годишния срок за стаж на юристи, кандидатстващи за адвокати, който ги освобождава от изпит. Напротив, изпит трябва да има и трябва да се завишат критериите към адвокатите, постъпващи в Адвокатските колегии.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- Да се осъществява контрол върху професионалното обучение от съответната адвокатска колегия, като се осигуряват различни специализирани курсове за адвокатите. Необходимо е да се налагат санкции при липса на квалификация, с цел да се защитят всички представителите на гилдията.
- Правните услуги да се предлагат само от подготвени и квалифицирани адвокати, а не както става на практика и от представителите на различни гилдии. Това налага Промени в Закона за адвокатурата, където трябва дефинирано и изчерпателно понятието „изключителна адвокатска дейност“; (не от нотариуси, ЧСИ и др.)
- Да се издига авторитета на адвокатурата и на адвокатите, като се популяризира дейността на адвокатите, чрез нарочна медийна стратегия, която да бъде приоритет на Висшия адвокатски съвет.
- Да не се прави дъмпинг на адвокатските хонорари, като се прилагат етични и морални норми.

Подобряване работата на Адвокатурата:

- Да се предложи структурна реформа и преки избори, с цел да се осигури информирано и свободно волеизявление на всеки адвокат при избор на членове на местни и централен органи, вкл. да се предвиди провеждане на електронно гласуване.
- Адвокатурата, чрез своите органи да бъде активна, с цел по-голяма обществена тежест и авторитет като професионална гилдия.
- Професионалните структури да са по-активни в защитата на своите членове, както и да се реализира по-ефективно санкциониране на недобросъвестните действия на адвокатите. Организационните процеси в тях да протичат по-бързо.
- Адвокатските колегии по-ефективно да защитават своите адвокати-членове при регистрирани проблеми във взаимодействието им с другите институции – съд, прокуратура, следствие и други органи.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- Да се защитават правата на адвокатите за безпрепятствен достъп до делата, за предоставяне на справки и други документи свързани с водените дела.
- Да се следи за съвестното и отговорно поведение на адвокатите пред техните клиенти и да се повиши авторитета на професията. При регистрирани нарушения да се прилагат предвидените за това санкции.
- Да се завишат критериите за влизане в Адвокатурата.
- Адвокатурите да обърнат по-сериозно внимание на етичните проблеми, за да се подобри средата и взаимоотношенията в съдебния процес.
- Да се прилага Етичния кодекс за адвоката.

Заплащане на адвокатските възнаграждения:

Изразени са разнопосочни мнения и предложения от адвокати, най-важните от които са:

- Да отпадне Наредбата за минималните адвокатски хонорари, тъй като вече противоречи на Решение на Съда на ЕС (Люксембург - първи състав) от 23 ноември 2017 г. по дело C-427/16, Решение ECLI:EU:C:2017:890.
- Да се въведат ясни механизми и контрол за определяне и присъждане на адвокатско възнаграждение, да се въведе и резултативното договаряне.
- Да се подобри заплащането при служебна защита, за да имат стимул адвокатите професионално да се ангажират със защитата, тъй като заплащането от Националното бюро за правна помощ е символично, а това влошава качеството на предлаганите услуги.
- Да се предприемат мерки, чрез които, съдът да не се намесва/редуцира размера на адвокатските възнаграждения, когато те не са необосновано високи. Да се пристъпва към намаляване (присъждане на по-ниски) разноски за адвокатско възнаграждение само когато възраженията за прекомерност са действително основателни.
- При свободното договаряне между адвокат и клиент да се отчита реално вложения труд и експертиза. Всеки адвокат трябва да има съзнание за обема на положения труд, времеви ресурс и за своята отговорност.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- Да се предвиди механизъм за заплащане на адвокатския труд в Закона за адвокатурата.

В заключение, на основание на отразените в обобщения анализ становища, адвокатите се обединиха в мнението, че следва да се придвижи изготвяне на НОВ Закона за адвокатурата, който може да осигури необходимата реформа в адвокатурата и отрази по-горните предложения.

В отговор на тези и други идентифицирани нужди, бе изпълнен проект „Българската адвокатура – силна и обновена”, с бенефициент Фондация „Институт за право и правосъдие” (Проект № BG05SFOP001-3.003-0135, финансиран по ОПДУ), по който се разработи настоящия ЗАКОНПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКАТА АДВОКАТУРАТА.

Настоящият законопроект е резултат от подробен анализ на правната уредба на адвокатурите от Европейския съюз, който дава информация за тяхното устройство и функциониране и добрите практики при упражняване на адвокатската професия. Изготвена бе Концепция на Закон за Българската адвокатура, която бе разпространена и съгласувана чрез работни срещи по апелативни съдебни райони с адвокати.

2. Цели

Настоящият законопроект има за цел пълно и всеобхватно уреждане на специфичните взаимоотношения, развиващи се при упражняване на адвокатската професия, при отчитане на настъпилите промени в общественно-политически и икономически план от приемането на действащия закон до настоящия момент.

3. Основни предложения

Основни акценти в разработения законопроект за нов Закон за българската адвокатура са свързани с реформа в органите и структурата на адвокатурата, провеждане на избори за органи, завишаване на критериите за достъп до адвокатската професия, адвокатската дейност, правата на адвокатите и условията, в които те да престоират свободно своя труд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- Едно от основните структурни предложения е създаване на Съюз на адвокатските колегии, като висш орган, в който да членуват всички адвокатски колегии в страната. Органи на Съюза на адвокатските колегии да бъдат: а) Общо събрание на Съюза на адвокатските колегии; б) Висш адвокатски съвет; в) Висш контролен съвет; г) Председател на Висшия адвокатски съвет. Общото събрание на Съюза на адвокатските колегии (който замества досегашния орган Общо събрание на адвокатите в страната) да се състои от председателите на всички адвокатски колегии и делегати, избрани от адвокатските колегии при съотношение на представителството – 1 делегат на всеки 40 адвокати.
- Въвежда се провеждането на преки избори за органи и електронно гласуване. Централните и местните органи на Адвокатурата, ще се избират чрез провеждане на преки избори, с гарантирана тайна на гласуването и информирано свободно волеизявление на всеки адвокат. Изборите ще се провеждат чрез електронно дистанционно гласуване. За целта се предвижда да бъде създадена информационна система за електронен избор.
- Регулира се адвокатската дейност, уреждат се права и задължения при взаимоотношенията на адвоката с колеги адвокати, с клиенти, с насрещната страна, с органите на адвокатурата, с органите на съда и други органи и служби. Разписани са текстове, които касаят условията на труд на адвоката, отпуски и почивки, зачитане на личния и семеен живот на адвокатите, ненакърнимостта на доверителната връзка и служебната кореспонденция с техните клиенти, като съответно се предвиждат мерки за защита и санкции. Въвежда се предложение за Данъчни и осигурителни облекчения и компенсации и/или социално подпомагане за адвокатите от публичния бюджет при извънредни положения и форсмажор.
- Регулира се правото на реклама на адвокатската дейност, при определени условия.
- Развива се и уредбата на адвокатското възнаграждение, което се определя по свободно договаряне с клиента въз основа на писмен договор. Въвежда се Методика за определяне на адвокатските възнаграждения, която следва

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ИНСТИТУТ
за
право и правосъдие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

да се изготви от Висшия адвокатски съвет и да бъде съгласувана с Министъра на правосъдието.

Методиката следва да изпълни следните цели:

1. Да се гарантират законово закрепени размери на възнагражденията, присъждани от съдилищата като разноски и да се елиминира правната несигурност, като се създаде предвидимост на негативните последици от всеки един процес за потребителите на правни услуги;
  2. Да се гарантират еднакви процедури и размери при определяне на възнагражденията от Адвокатските съвети при липса на договор;
  3. Да се обобщят индикативните данни за обичайните минимални възнаграждения на правните услуги в България и да се даде възможност на адвокатите, които не разполагат със собствени тарифи, да препращат към нейните правила при сключване на договори за правна защита.
- В предлагания законопроект са разписани подробно и дисциплинарната отговорност и дисциплинарното производство, като се въвеждат: Дисциплинарна комисия към адвокатските колегии и Висша дисциплинарна комисия. Запазва се досегашната относимост на разпоредбите на Наказателнопроцесуалния кодекс при провеждане на дисциплинарните производства в българската Адвокатура.

В заключение следва да бъде отбелязано, че предлаганият проект, освен че отговаря на наболелите нужди на българското общество в сферата на съдебната власт, урежда и доста детайлно важни взаимоотношения, специфични за професионалната общност на адвокатите в България. Наред с това, законопроектът връща в лоното на конституционните принципи и философия, статута на Адвокатурата, като цялостна система от индивидуално упражняващи адвокатска дейност субекти и органите, в които те членуват и чрез които следва свободно и независимо да осъществяват своето самоуправление.